

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

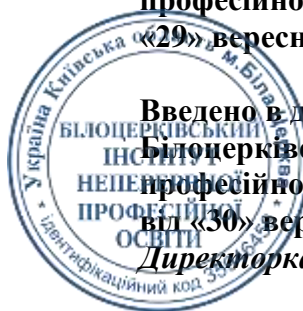
«29» вересня 2021 року протокол № 7

**Введено в дію наказом директорки
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від «30» вересня 2021 року № 01-01/68 О.Д.

Директорка

В.В. Сидоренко

ПСИХОЛОГІЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ТА ЛІДЕРСТВА

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(Шифр за ОПП ВК.4, професійна підготовка, вибіркова)

Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Освітня програма	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія конкурентоздатності та лідерства» складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Автор-укладач робочої програми:

Клочко Алла Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, керівник громадської організації «Результативний старт ультраактивного розвитку суспільства».

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 7 від 08 вересня 2021 р.)

Рекомендовано на засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності
та якості вищої освіти
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 1 від 28 вересня 2021 р.)

Затверджено Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 7 від 29 вересня 2021 р.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	варіативна	
		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 053 Психологія	другий	
		Семестр	
	Освітньо-професійна програма: Психологія	III	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	8
		Практичні заняття	8
		Самостійна робота	104
		Індивідуальні завдання	
		Розрахункові практичні завдання	
		Вид контролю - екзамен	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить – 15 % : 85 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями з питань психології конкурентоздатності та лідерства як проактивної поведінки; психологічних основ впливу та прийняття рішень, розвитку емоційного інтелекту й стратегічного мислення, здатності до кооперації і формування команди.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- проаналізувати загальні засади предмету, завдань та основних категорій конкурентоспроможності;
- дослідити природу лідерства, його різновиди та форми;
- сформулювати готовність слухачів до впровадження сучасних прогресивних підходів у процес формування конкурентоспроможності та лідерства.

Перелік компетентностей, що забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, співпрацювати з представниками інших споріднених професій, громадських організаціях з питань надання психологічної допомоги.

СК7. Здатність приймати фахові рішення та діяти в складних і непередбачуваних умовах, кризових ситуаціях, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологія конкурентоздатності та лідерства» здобувачі вищої освіти повинні:

РН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливої інформації із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.

РН5. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій, презентувати власні способи розв'язання психологічних і проблем узагальнювати емпіричні дані, формулювати теоретичні висновки.

РН6. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

РН10. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності, демонструвати соціальну відповідальність та свідому поведінку, сповідувати гуманістичні та демократичні цінності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічні умови формування та розвитку конкурентоздатності

Тема 1. Загальні засади психологічного учіння про конкурентоздатність.

Становлення і розвиток уявлень про конкурентоздатність.

Сутність та психологічні особливості конкуренції та конкурентоздатності.

Предмет і основні категорії конкурентоздатності.

Основні завдання вивчення конкурентоздатності.

Функції психолога при формуванні та розвитку конкурентоздатності особистості.

Взаємозв'язок економіки з психологією.

Тема 2. Психологічні особливості конкурентоздатності особистості.

Основні напрями формування конкурентоздатності.

Розвиток основоположних компетентностей.

Громадянське, правове, моральне екологічне, статеве, трудове естетичне та фізичне виховання.

Тема 3. Психосоматика як галузь психології, її місце у формуванні та розвитку конкурентоздатності.

Психосоматика як галузь психології, її виникнення і розвиток.

Основні категорії психосоматики.

Об'єкт психосоматики.

Предмет психосоматики.

Завдання, які вирішує психосоматика.

Основні функції психосоматики.

Категорії психосоматики.

Чинники, які сприяють розвитку психосоматики як наукової галузі.

Система наук про психосоматичні розлади.

Тема 4. Корекція у структурі та організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності.

Сутність процесу психокорекції.

Корекція як об'єкт психологічного осмислення.

Складові процесу корекції психосоматичних розладів.

Бінарний характер процесу корекції.

Завдання, які необхідно вирішувати в процесі корекції психосоматичних розладів.

Основні функції процесу корекції.

Суперечності процесу психокорекції.

Основні компоненти процесу корекції психосоматичних розладів.

Тема 5. Форми організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності, контроль за його ефективністю.

Форма організації психокорекції як психологічна категорія.

Загальна характеристика форм організації психокорекції.

Форми організації психокорекції у процесі формування конкурентоздатності.

Контроль в системі психокорекційної діяльності.

Функції контролю у процесі формування та розвитку конкурентоздатності.

Види, методи, форми та засоби контролю.

Перевірка й оцінювання успішності формування та розвитку конкурентоздатності.

Тема 6. Система формування та розвитку конкурентоздатності в Україні.

Загальні засади побудови системи медико-психологічної освіти в Україні.

Заходи, які суттєво вплинули на збереження та розвиток вітчизняної системи медико-психологічної освіти.

Структура системи медико-психологічної освіти в Україні.

Законодавча та нормативна база медико-психологічної освіти.

Змістовий модуль 2. Сутність, технології, процеси та механізми розвитку лідерства як цілеспрямованого процесу формування відповідних якостей та навичок

Тема 7. Поняття лідерства.

Відмінності між керівництвом та лідерством.

Природа лідерства та його складники.

Стилі лідерства.

Розвиток лідерства.

Формування системи лідерства.

Тема 8. Окремі теорії лідерства.

Рівняння лідерства. Теорія особливостей лідерства.

Теорія лідерської поведінки.

Теорія випадкового (ситуативного) лідерства.

Лідер як служитель: доступність, спілкування, підтримка.

Філософія партисипативного управління.

Лідерство як засіб вдосконалення процесу управління.

Тема 9. Ефективне лідерство та мистецтво переконання.

Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників.

Моральність на робочому місці та роль лідера.

Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.

Мистецтво слухати та чути.

Елементи мистецтва переконання.

Стилі конфліктів.

Лідерство і різноманітність.

Значення толерантності.

Тема 10. Управління якістю роботи.

Визначення цілей виконання. Проведення огляду за якістю виконання.

Професійне виконання.

Бенчмаркінг.

Організаційний успіх. Поліпшення виконання через зміну поведінки.

Дотримання дисципліни.

Запобігання «вигоранню». Стрес.

Змістовий модуль 3. Мотивація особи, як рушійна сила формування та розвитку конкурентоздатності та лідерства. Техніки та прийоми розвитку мотивації

Тема 11. Комунікативні навички та мотиваційне інтерв'ювання.

Поняття і сутність мотиваційного консультування.

Принципи та основа мотиваційного консультування.

Розуміння та розпізнавання опору.

Амбівалентність під час проведення виховної та корекційної роботи.

Тема 12. Прийоми та техніки мотиваційного інтерв'ювання.

Види запитань. Техніка ефективною комбінації відкритих і закритих запитань.

Підтримка та заохочення під час проведення виховної та корекційної роботи. Види афірмацій.

Рефлексія як один із інструментів мотиваційного інтерв'ювання. Складники рефлексії та її види.

Використання інструменту «Шкала» у мотиваційному інтерв'юванні.

Техніка побудови тверджень із позитивним закінченням.

Підсумовування та узагальнення під час мотиваційного інтерв'ювання.

Тема 13. Мотивація персоналу, як чинник формування та розвитку конкурентоздатності та лідерства.

Сучасні теорії мотивації і їхній вплив на практику менеджменту персоналу.

Методи, засоби, механізми, за допомогою яких здійснюється активізація трудової діяльності.

Зарубіжний досвід матеріальної і нематеріальної мотивації трудової діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів (max)
			годин				
			лк.	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1							
«Психологічні умови формування та розвитку конкурентоздатності»							
1	Лекція 1	Загальні засади психологічного учіння про конкурентоздатність	2				3
	Практичне заняття 1	Психологічні особливості конкурентоздатності особистості			2		6
	Самостійна робота 1	Психосоматика як галузь психології, її місце у формуванні та розвитку конкурентоздатності				17	6
1	Лекція 2	Корекція у структурі та організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності	2				3
	Практичне заняття 2	Форми організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності, контроль за його ефективністю			2		6
	Самостійна робота 2	Система формування та розвитку конкурентоздатності в Україні				17	6

1	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				6	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 48 год.			4		4	40	40
Змістовий модуль 2 «Сутність, технології, процеси та механізми розвитку лідерства як цілеспрямованого процесу формування відповідних якостей та навичок»							
2	Лекція 3	Поняття лідерства	2				3
	Практичне заняття 3	Ефективне лідерство та мистецтво переконання			2		6
	Самостійна робота 3	Окремі теорії лідерства				17	8
	Самостійна робота 4	Управління якістю роботи				18	8
2	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				6	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			2		2	41	35
Змістовий модуль 3 «Мотивація особи, як рушійна сила формування та розвитку конкурентоздатності та лідерства. Техніки та прийоми розвитку мотивації»							
2	Лекція 4	Комунікативні навички та мотиваційне інтерв'ювання	2				3
	Практичне заняття 4	Прийоми та техніки мотиваційного інтерв'ювання			2		6
	Самостійна робота 5	Мотивація персоналу, як чинник формування та розвитку конкурентоздатності та лідерства				17	6
3	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 3				6	
	ПМК 3	Підсумковий контроль за змістовий модуль 3					10
Всього за змістовий модуль 3 – 27 год.			2		2	23	25
Екзамен							
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.			8		8	104	100

5. Теми лекційних занять

Тема 1. Загальні засади психологічного учіння про конкурентоздатність.

1. Становлення і розвиток уявлень про конкурентоздатність.
2. Сутність та психологічні особливості конкуренції та конкурентоздатності.
3. Предмет і основні категорії конкурентоздатності.
4. Основні завдання вивчення конкурентоздатності.
5. Функції психолога при формуванні та розвитку конкурентоздатності особистості.
6. Взаємозв'язок економіки з психологією.

Тема 2. Корекція у структурі та організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності.

1. Сутність процесу психокорекції.
2. Корекція як об'єкт психологічного осмислення.
3. Складові процесу корекції психосоматичних розладів.
4. Бінарний характер процесу корекції.
5. Завдання, які необхідно вирішувати в процесі корекції психосоматичних розладів.
6. Основні функції процесу корекції.
7. Суперечності процесу психокорекції.
8. Основні компоненти процесу корекції психосоматичних розладів.

Тема 3. Поняття лідерства.

1. Відмінності між керівництвом та лідерством.
2. Природа лідерства та його складники.
3. Стилi лідерства.
4. Розвиток лідерства.
5. Формування системи лідерства.

Тема 4. Комунікативні навички та мотиваційне інтерв'ювання.

1. Поняття і сутність мотиваційного консультування.
2. Принципи та основа мотиваційного консультування.
3. Розуміння та розпізнавання опору.
4. Амбівалентність під час проведення виховної та корекційної роботи.

6. Теми та зміст практичних занять

Тема 1. Психологічні особливості конкурентоздатності особистості.

1. Основні напрями формування конкурентоздатності.
2. Розвиток основоположних компетентностей.
3. Громадянське, правове, моральне екологічне, статеве, трудове естетичне та фізичне виховання.

Тема 2. Форми організації процесу формування та розвитку конкурентоздатності, контроль за його ефективністю.

1. Форма організації психокорекції як психологічна категорія.
2. Загальна характеристика форм організації психокорекції.
3. Форми організації психокорекції у процесі формування конкурентоздатності.
4. Контроль в системі психокорекційної діяльності.
5. Функції контролю у процесі формування та розвитку конкурентоздатності.
6. Види, методи, форми та засоби контролю.
7. Перевірка й оцінювання успішності формування та розвитку конкурентоздатності.

Тема 3. Ефективне лідерство та мистецтво переконання.

1. Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників.
2. Моральність на робочому місці та роль лідера.
3. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.
4. Мистецтво слухати та чути.
5. Елементи мистецтва переконання.
6. Стили конфліктів.
7. Лідерство і різноманітність.
8. Значення толерантності.

Тема 4. Прийоми та техніки мотиваційного інтерв'ювання.

1. Види запитань. Техніка ефективною комбінації відкритих і закритих запитань.
2. Підтримка та заохочення під час проведення виховної та корекційної роботи. Види афірмацій.
3. Рефлексія як один із інструментів мотиваційного інтерв'ювання. Складники рефлексії та її види.

4. Використання інструменту «Шкала» у мотиваційному інтерв'юванні.
5. Техніка побудови тверджень із позитивним закінченням.
6. Підсумовування та узагальнення під час мотиваційного інтерв'ювання.

7. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів:

1. Підготовка до контрольних заходів – 18 год.
2. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 86 год.

Усього 104 год.

Індивідуально-дослідницькі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток практичних умінь підготовки публікацій, доповідей та проєктів з актуальних проблем психології конкурентоздатності та лідерства.

Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, модульного і підсумкового (залік) контролю знань.

Перелік тем для самостійного опрацювання:

1. Психосоматика як галузь психології, її місце у формуванні та розвитку конкурентоздатності.
2. Система формування та розвитку конкурентоздатності в Україні.
3. Окремі теорії лідерства.
4. Управління якістю роботи.
5. Мотивація персоналу, як чинник формування та розвитку конкурентоздатності та лідерства.

8. Перелік питань до екзамену з дисципліни

1. Становлення і розвиток уявлень про конкурентоздатність.
2. Сутність та психологічні особливості конкуренції та конкурентоздатності.
3. Предмет і основні категорії конкурентоздатності.
4. Основні завдання вивчення конкурентоздатності.
5. Функції психолога при формуванні та розвитку конкурентоздатності особистості.
6. Взаємозв'язок економіки з психологією.
7. Основні напрями формування конкурентоздатності.
8. Розвиток основоположних компетентностей.

9. Громадянське, правове, моральне екологічне, статеве, трудове естетичне та фізичне виховання.
10. Психосоматика як галузь психології, її виникнення і розвиток.
11. Основні категорії психосоматики.
12. Об'єкт психосоматики.
13. Предмет психосоматики.
14. Завдання, які вирішує психосоматика.
15. Основні функції психосоматики.
16. Категорії психосоматики.
17. Чинники, які сприяють розвитку психосоматики як наукової галузі.
18. Система наук про психосоматичні розлади.
19. Сутність процесу психокорекції.
20. Корекція як об'єкт психологічного осмислення.
21. Складові процесу корекції психосоматичних розладів.
22. Бінарний характер процесу корекції.
23. Завдання, які необхідно вирішувати в процесі корекції психосоматичних розладів.
24. Основні функції процесу корекції.
25. Суперечності процесу психокорекції.
26. Основні компоненти процесу корекції психосоматичних розладів.
27. Форма організації психокорекції як психологічна категорія.
28. Загальна характеристика форм організації психокорекції.
29. Форми організації психокорекції у процесі формування конкурентоздатності.
30. Контроль в системі психокорекційної діяльності.
31. Функції контролю у процесі формування та розвитку конкурентоздатності.
32. Види, методи, форми та засоби контролю.
33. Перевірка й оцінювання успішності формування та розвитку конкурентоздатності.
34. Загальні засади побудови системи медико-психологічної освіти в Україні.
35. Заходи, які суттєво вплинули на збереження та розвиток вітчизняної системи медико-психологічної освіти.
36. Структура системи медико-психологічної освіти в Україні.
37. Законодавча та нормативна база медико-психологічної освіти.
38. Відмінності між керівництвом та лідерством.
39. Природа лідерства та його складники.

40. Стили лідерства.
41. Розвиток лідерства.
42. Формування системи лідерства.
43. Рівняння лідерства. Теорія особливостей лідерства.
44. Теорія лідерської поведінки.
45. Теорія випадкового (ситуативного) лідерства.
46. Лідер як служитель: доступність, спілкування, підтримка.
47. Філософія партисипативного управління.
48. Лідерство як засіб вдосконалення процесу управління.
49. Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників.
50. Моральність на робочому місці та роль лідера.
51. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.
52. Мистецтво слухати та чути.
53. Елементи мистецтва переконання.
54. Стили конфліктів.
55. Лідерство і різноманітність.
56. Значення толерантності.
57. Визначення цілей виконання. Проведення огляду за якістю виконання.
58. Професійне виконання.
59. Бенчмаркінг.
60. Організаційний успіх. Поліпшення виконання через зміну поведінки.
61. Дотримання дисципліни.
62. Запобігання «вигоранню». Стрес.
63. Поняття і сутність мотиваційного консультування.
64. Принципи та основа мотиваційного консультування.
65. Розуміння та розпізнавання опору.
66. Амбівалентність під час проведення виховної та корекційної роботи.
67. Види запитань. Техніка ефективною комбінації відкритих і закритих запитань.
68. Підтримка та заохочення під час проведення виховної та корекційної роботи. Види афірмацій.
69. Рефлексія як один із інструментів мотиваційного інтерв'ювання. Складники рефлексії та її види.
70. Використання інструменту «Шкала» у мотиваційному інтерв'юванні.

71. Техніка побудови тверджень із позитивним закінченням.
72. Підсумовування та узагальнення під час мотиваційного інтерв'ювання.
73. Сучасні теорії мотивації і їхній вплив на практику менеджменту персоналу.
74. Методи, засоби, механізми, за допомогою яких здійснюється активізація трудової діяльності.
75. Зарубіжний досвід матеріальної і нематеріальної мотивації трудової діяльності.

9. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, тренувальні і творчі вправи) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: дискусії, індивідуальна та командна форми роботи, кейси.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

10. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою за видами навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	12
Участь у практичних заняттях (виступи, проблемні ситуації)	24
Самостійна робота (аналіз інформаційних джерел, підготовка повідомлень, опрацювання спеціальної літератури)	34
Тестування за змістовими модулями 1, 2 та 3	30
Екзамен	Сума балів за усіма видами робіт

Поточний контроль здійснюється впродовж кожного практичного заняття (всього за ЗМ 1 – 12 балів, ЗМ 2 – 6 балів, ЗМ 3 – 6 балів).

Контроль самостійної роботи здійснюється впродовж кожного заняття (всього за СРС 1 – 17 балів, СРС 2 – 17 балів, СРС 3 – 17 балів, СРС 4 – 18 балів, СРС 5 – 17 балів).

Підсумковий модульний контроль (дистанційне тестування) складається із 3 модулів (всього за ПМК 1 – 10 балів, ПМК 2 – 10 балів, ПМК 3 – 10 балів).

Підсумковий контроль – екзамен, що є результатом суми балів за усіма видами робіт (ЗМ 1 + ЗМ 2 + ЗМ 3 + ПМК 1 + ПМК 2 + ПМК 3 + СРС 1-5).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до практичних робіт за навчальною дисципліною «Психологія конкурентоздатності та лідерства» (електронне видання, що знаходиться в репозитарії навчальної дисципліни LMS «Профосвіта». Режим доступу: <https://profosvita.org/course/view.php?id=702>).

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Психологія конкурентоздатності та лідерства» (електронне видання, що знаходиться в репозитарії навчальної дисципліни LMS «Профосвіта». Режим доступу: <https://profosvita.org/course/view.php?id=702>).

3. Ключко А.О. Теорія та практика прийняття управлінських рішень : навч.- метод. посіб. Біла Церква : БІНПО, 2016. 72 с.

4. Клочко А.О. Керівник навчального закладу : програма дисципліни. Біла Церква : БІНПО, 2017. 22 с.
5. Клочко А. О. Методи прийняття управлінських рішень : програма дисципліни. Біла Церква : БІНПО, 2018. 20 с.
6. Клочко А.О. Управління освітньою діяльністю : програма дисципліни. Біла Церква : БІНПО, 2018. 22 с.

12. Список рекомендованих джерел

ОСНОВНІ

1. Анєнкова І.П. Психологія конкурентоспроможності. навч. посіб./ І.П. Анєнкова. К.: Каравела, 2018. 253 с.
2. Главацька О.Л. Основи конкурентоспроможності особистості: Навч. посіб. / О.Л. Главацька. К.: Каравела, 2018. 450 с.
3. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2021. 134 с.
4. Клочко А.О. Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій : монографія. Біла Церква, 2021. 300 с.
5. Клочко А.О. Лідерство як модель ефективного управління освітньою організацією. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол. ; за наук. ред. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка. [Електронне видання]. Київ ; Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2021. С. 47-59.
6. Клочко А.О. Теоретичні аспекти дослідження стилю управління в керівників освітніх організацій. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. 2017. Вип. 47. С.29–33.
7. Клочко А.О. Інноваційні стилі управління менеджерів освітніх організацій у процесі взаємодії менеджерів і педагогічного колективу: зв'язок з характеристиками організації та менеджерів. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. 2019. Вип. 53. С.22–28.
8. Клочко А.О. Особистісні характеристики менеджерів освітніх організацій: зв'язок із інноваційними стилями управління. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. 2019. Вип. 54. С.22–29.

9. Ключко А.О. Типи менеджерів освітніх організацій за їхнім ставленням до змін: зв'язок з особистісними, організаційно-професійними та соціальнодемографічними характеристиками. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. 2020. Вип. 57. Т. 1. С. 39–45.

10. Ключко А.О. Психологічні характеристики розвитку інноваційних стилів управління менеджерів освітніх організацій. Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» – Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». № 2. Кн. 2. Т.ІІ (87). Київ : Гнозис, 2020. С.57–67. 40 г) статті у наукових фахових виданнях МОН України

11. Ключко А.О. Комплекс методик для дослідження психологічних особливостей традиційних та інноваційних стилів управління менеджерів в освітніх організаціях. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2018. № 1 (12). С.77–89.

12. Ключко А.О. Традиційні та інноваційні стилі управління менеджерів освітніх організацій (у контексті формування взаємостосунків менеджерів і педагогічного колективу). Організаційна психологія. Економічна психологія. 2018. № 4 (15). С.59–70.

13. Ключко А.О. Розвиток емоційного інтелекту у менеджерів освітніх організацій: зв'язок із соціально-демографічними та організаційно-професійними чинниками. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2019. № 1 (16). С.54–63.

14. Карамушка Л.М., Ключко А.О. Інноваційні стилі управління менеджерів освітніх організацій у контексті розвитку емоційного інтелекту: зв'язок з психологічними та організаційно-функціональними характеристиками організації. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2019. № 2–3 (17). С.47–57.

15. Ключко А.О. Емпіричне дослідження особистісних характеристик формування інноваційних стилів управління менеджерів освітніх організацій. Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Запорізького національного університету та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. № 2 (16). С.67–74.

16. Ключко А.О. Особливості саморозвитку менеджерів освітніх організацій та його зв'язок із традиційними та інноваційними стилями управління. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2020. № 1 (19). С.72–80.

17. Ключко А.О. Стилі управління менеджерів освітніх організацій (у контексті ставлення до змін): зв'язок із чинниками мезо і мікрорівня. Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Запорізького національного університету та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2020. № 2 (19). С. 206–211.

18. Ключко А.О. Сутність та структурні компоненти стилю управління менеджера освітньої організації. Габітус : науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2020. № 17. С.163–167.

19. Ключко А.О. Типи менеджерів освітніх організацій за лідерською позицією: зв'язок з характеристиками, які відображають взаємодію освітньої організації та менеджера. Габітус : науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2020. № 20. С.234–238.

20. Ключко А.О. Лідерство як інноваційний стиль управління менеджера освітньої організації. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2020. Том 31 (70). № 3. С.81–87.

21. Ключко А.О. Типи менеджерів освітніх організацій за їхнім ставленням до змін: зв'язок із характеристиками організації. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2020. № 4 (21). С. 73–81.

22. Ключко А.О. Типи менеджерів освітніх організацій за лідерською позицією: зв'язок з показниками діяльності організації та особистісними характеристиками. Психологічний часопис : науковий журнал. 2020. №12. Вип.6. С.48–56.

23. Ключко А.О. Організаційно-психологічні характеристики розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій. Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Запорізького національного університету та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2021. № 1 (16). С.45–51.

24. Ключко А.О. Особливості впровадження тренінгової програми «Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій». Організаційна психологія. Економічна психологія. 2021. № 1 (22). С.79–88.

25. Ключко А.О. Особливості розвитку інноваційних стилів управління за критерієм «спрямованість особистості» менеджерів освіти: зв'язок із психологічними характеристиками освітніх організацій. Габітус : науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2021. № 23. С.198–202.

26. Ключко А.О. Інноваційні стилі управління за критерієм «спрямованість особистості»: зв'язок з організаційно-психологічними характеристиками особистості менеджерів освіти. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2021. Том 32 (71). № 2. С.74–78.

27. Ключко А.О. Особливості розвитку інноваційних стилів управління за командними ролями менеджерів освітніх організацій. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права : науковий журнал. 2021. №1. Вип.6. С.83–88.

28. Ключко А.О. Інноваційні стилі управління за орієнтацією на роботу в команді у менеджерів освіти: зв'язок з характеристиками освітніх організацій. Психологічний часопис : науковий журнал. 2021. №4 (48). Вип.6. С.69–76.

29. Ключко А.О. Інноваційні стилі управління за орієнтацією на роботу в команді: зв'язок з організаційно-психологічними характеристиками, які відображають взаємодію менеджерів та освітніх організацій. Габітус : науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2021. № 24. С.146-150.

30. Мітіна С.В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. Київ: Видавництво Ліра. К, 2020. 274 с.

31. Савченко О. В. Рефлексивна компетентність: методи та процедури діагностики: [монографія] / О. В. Савченко. Херсон: П.П. Вишемирський В.С., 2016. 286 с.

32. Семенович А. В. Конкурентоспроможність особистості: діагностика та корекція.- К.: Academia, 2020. 600 с.

33. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. /за наук. ред. Л. М. Сергеевої. Івано-Франківськ. «Лілея-НВ». 2015. 296 с.

34. Karamushka L.M., Baranova V., Klochko A.O. Management style as factor in the development of organizational culture of extracurricular educational institutions. III zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Organizacji (24–25 maja 2018, Lublin, Poland) Lublin, 2018. P.78–79.

35. Klochko A. Organizational and functional factors in rducational institution principals innovative potential. Working for the greater good: Inspiring people, designing jobs and leading organizations for a more inclusive society: Abstracts of 19th Eawop Congress (29th May – 1st June 2019, Turin, Italy).Turin, 2019. P.1854.

36. Semenets-Orlova, I., Klochko A., Nestulya, S., Mykhailych O. and Omelyanenko V. Readiness of the education manager to provide the organizational development of institutions (based on the sociological research). *Problems and Perspectives in Management*. 2019. 17(3). P. 132–142.

37. Semenets-Orlova I., Halytska N., Klochko A., Skakalska I., Kosyuk N. Information Exchange and Communication Infrastructure in the Public Sector. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol-2598, 2019. P. 519-529.

38. Semenets-Orlova I., Klochko A., Tolubyak V., Sebalo L. and Rudina M. Functional and role-playing positions in modern management teams: an educational institution case study. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. 18(3). P. 129–140.

ДОПОМІЖНІ

39. Бикова В. О. Компонентно-структурний аналіз феномена «конкурентоспроможність фахівця» [Електронний ресурс] / В. О. Бикова // *Вісник Дніпропетровського університету економіки та права імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». 2012. №1. С. 5–11. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vduer_pp/2012_1/1.pdf.

40. Сапольскі. Біологія добра і зла. Як наука пояснює наші вчинки. – «Видавництво «Альпіна Паблішер», 2019 – 1344 с.